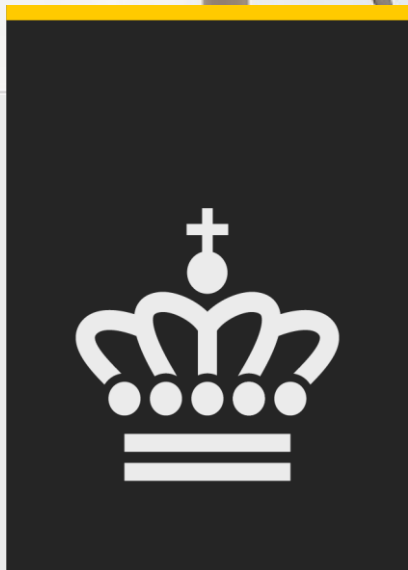

Genannonceringer inden for:

- Udvikling af brun bioraffinering såsom pyrolyse
- Udvikling af lokale værdikæder for CO₂-fangst, -anvendelse og -lagring (CCUS)

Webinar den 23. august 2024

1. Velkomst

Mødekultur

Brug chatten

- Hvis du vil stille et spørgsmål, så brug chat-funktionen i Teams
- Skriv gerne i chatten, hvad du hedder, og hvilket slide dit spørgsmål evt. vedrører
- Spørgsmål og svar offentliggøres efter webinar
- Sørg for at både din mikrofon og dit kamera i Teams er slukket under webinar
- Slides offentliggøres efter webinar

Agenda

1	10.00 Velkomst
2	10.05 Baggrund for annonceringerne
3	10.15 Tilskudsberettigede indsatser og målgruppe
4	10.30 Vurdering af ansøgninger
5	10.50 Spørgsmål
6	11.10 EU-fondenes grundvilkår
7	11.25 Statsstøttere regler
8	11.35 Spørgsmål
9	11.50 Ansøgningsproces
10	11.55 Afrunding og spørgsmål

2. Baggrund for (gen)annonceringerne

Fonden for Retfærdig Omstilling 2021-2027

I 2021-2027 investerer Fonden for Retfærdig Omstilling 636 mio. kr. i aktiviteter i Danmark, der skal afbøde de negative virkninger af omstillingen til en klimaneutral økonomi.

Fondens specifikke målsætning

”At give regioner og mennesker mulighed for at håndtere de sociale, beskæftigelsesmæssige, økonomiske og miljømæssige virkninger af omstillingen til Unionens 2030-mål for energi og klima og en klimaneutral økonomi i Unionen senest i 2050 på grundlag af Paris-aftalen.”

Fondens geografiske afgrænsning

- ❖ Fonden skal målrettes den eller de landsdele, som er mest negativt påvirket af omstillingsprocessen til en klimaneutral økonomi i 2050
- ❖ Udpegning af **Nordjylland** med udgangspunkt i omlægning af drivhusgasintensive produktionsprocesser
- ❖ Udpegning af **Sydjylland** med udgangspunkt i udfasning af produktion af fossile brændstoffer

Figur 1.
Opdeling af Danmark på NUTS-3 niveau

Fonden for Retfærdig Omstilling 2021-2027: 636 mio. kr.

100 mio. kr.	Et sammenhængende Danmark med stærke lokale erhvervsfyrtårne
--------------	--

100 mio. kr.	Teknologi- og forretningsudvikling inden for Power-to-X
--------------	---

50,5 mio. kr.	Bedre vilkår for grøn omstilling i SMV'er
---------------	---

196-158,4 mio. kr.	Udvikling af brun bioraffinering såsom pyrolyse
---------------------------	--

190 81,3 mio. kr.	Udvikling af lokale værdikæder for CO₂-fangst, - anvendelse og -lagring (CCUS)
--------------------------	--

Opsummering

	Udvikling af brun bioraffinering såsom pyrolyse	Udvikling af lokale værdikæder for CO ₂ - fangst, -anvendelse og -lagring (CCUS)
Midler	158,4 mio. kr.	81,3 mio. kr.
Krav	Der skal minimum søges om 5 mio. kr., og der kan maksimalt søges om 50 mio. kr.	Der skal minimum søges om 5 mio. kr.
	Projekter, der alene omhandler kompetencerettede tiltag, skal minimum søge om 2,5 mio. kr.	
Støtteprocent	Forventet op til 80 pct.	
Annoncering	27. juni 2024	
Frist for ansøgning	11. november 2024 kl. 12	
Indstilling til tilsagn	På udvalgsmøde 1. april 2025	

3. Tilskudsberettigede indsatser og målgruppe

Udvikling af brun bioraffinering såsom pyrolyse

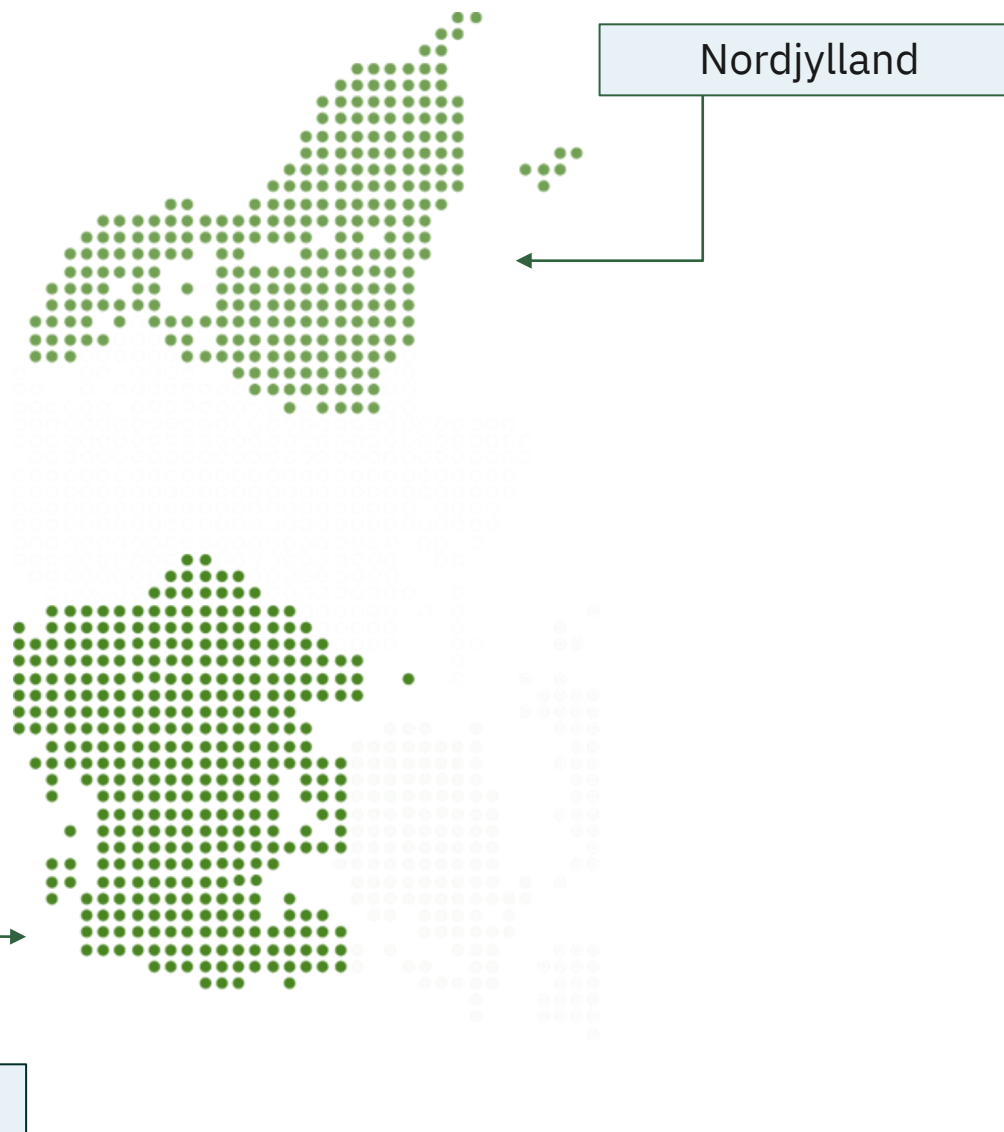
Formål og målgruppe

Videreudvikling af teknologier inden for brun bioraffinering såsom pyrolyse

Formålet med indsatsen er at understøtte en markedsnær videreudvikling af brun bioraffinering såsom pyrolyse.

Målgruppe

Små, mellemstore og store virksomheder, og andre relevante aktører indenfor brun bioraffinering såsom pyrolyse, herunder eksempelvis offentlige aktører, klynger, GTS'er, videns- og uddannelsesinstitutioner, konsortier eller partnerskaber. Virksomhederne kan både være operatør (ansøger) eller deltager i et partnerskab.

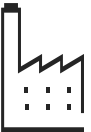
Aktiviteter

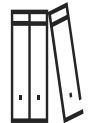
Kompetencerettede tiltag

Forskning og udvikling

Investeringsstøtte

Forprojekter

Aktiviteter - Brun bioraffinering såsom pyrolyse

Forskning og udvikling

Tilskud til forsknings- og udviklingsaktiviteter, mhp. at afprøve og effektivisere bioraffineringsprocesser, hvor fortrinsvist restfraktioner fra landbruget eller andet organisk materiale omdannes til biokul, olie og gas. Der kan fx gives tilskud til opskalering af test- og demonstrationsanlæg, men også forskning- og udvikling af potentialer og videreforarbejdning af biokul, olie og gas.

Bemærk, at der kun kan gives tilskud til gennemførlighedsundersøgelser, der går forud for forsknings- og udviklingsprojekter.

Kompetencerettede tiltag

Med henblik på at sikre, at virksomhederne er i besiddelse af de nødvendige kompetencer og den nødvendige arbejdskraft til at drive og videreudvikle bioraffinerings teknologier, ydes der støtte til kompetencerettede tiltag.

Tiltagene kan fx være i form af kompetenceudvikling eller systematisk opkvalificering/omskoling af medarbejdere eller ledere til konkrete udviklingsopgaver i private virksomheder med henblik på at løse rekrutteringsudfordringer.

Investeringsstøtte

SMV'er kan få tilskud til anlægsinvesteringer, indkøb af udstyr, certificeringer mv., som er direkte relateret til virksomheders indkøb af konkret teknologi til anvendelse indenfor brun bioraffinering. Det kan fx være til komponenter til pyrolyse-, HTL- eller andre anlæg, relateret software, grønne løsninger, maskiner mv. Der kan også gives støtte til certificering, knowhow, patenter mv.

Bemærk, at der alene kan ydes støtte til nyetablerede anlæg, og der kan ikke ydes støtte, efter anlægget er sat i drift, og støtten skal være uafhængig af produktionen. Derudover er der begrænsninger relateret til støtte til virksomheder, der er omfattet af Unionens emissionshandelssystem, hvilket er uddybet i annonceringen.

Forprojekter (for SMV'er)

SMV'er kan få tilskud til forprojekter, der fx kan understøtte de første faser af et større anlægsprojekt. Det kan indbefatte tilskud til foranalyser vedrørende nyetablerede anlæg, miljøkonsekvensvurderinger samt sikkerhedsvurderinger til at definere acceptable sikkerhedsniveauer mv.

En foranalyse kan endvidere have til formål at afdække miljøeffekterne af selve bioraffineringsprocessen eller produkterne biokul, olie og gas, herunder dannelse, nedbrydning og indhold af potentielt skadelige stoffer som fx PFAS og tungmetaller mm. Analyserne skal være supplerende i forhold til allerede igangværende aktiviteter.

Bemærk, at forprojekter skal kombineres med andre aktiviteter i samme projekt og således ikke kan stå alene.

Støtte til virksomheder, der er omfattet af Unionens emissionshandelssystem

Virksomheder, der er omfattet af Unionens emissionshandelssystem, <u>kan</u> opnå støtte til	Virksomheder, der er omfattet af Unionens emissionshandelssystem, kan <u>ikke</u> opnå støtte til
Rådgivning	Produktive investeringer*
Forskning og udvikling	Investeringsstøtte mhp. at reducere drivhusgasemissioner fra ETS-aktiviteter eller test og demonstration i industriel skala, jf. bilag 1 i direktiv 2003/87/EF
Forprojekter: feasibility studies, proof-of-principle	
Kompetenceudvikling	
Ledelse (styrkelse af ledelseskompetencer)	
Kompetencetilførsel	

*Europa-Kommissionen definerer produktive investeringer som virksomhedsinvesteringer i anlægsaktiver eller immaterielle aktiver, der skal bruges til produktion af varer og tjenesteydelser og dermed bidrager til bruttoinvesteringerne og beskæftigelsen.

Støtte til virksomheder fra primærsektoren

- ❖ Virksomheder fra primærsektoren kan deltage i projekter under indsatsen, hvis projektet involverer samarbejde mellem disse virksomheder og virksomheder fra andre sektorer. Primærsektoren kan fx levere restfraktioner fra landbruget, som kan omdannes til biokul, gas og olie.
- ❖ Primære erhverv kan ikke være fokus for indsatsen, og virksomheder fra primære erhverv kan ikke være eneste målgruppe i et projekt.

Grafik: Pixabay

3. Tilskudsberettigede indsatser og målgruppe

Udvikling af lokale værdikæder for CO₂-fangst, -anvendelse og -lagring (CCUS)

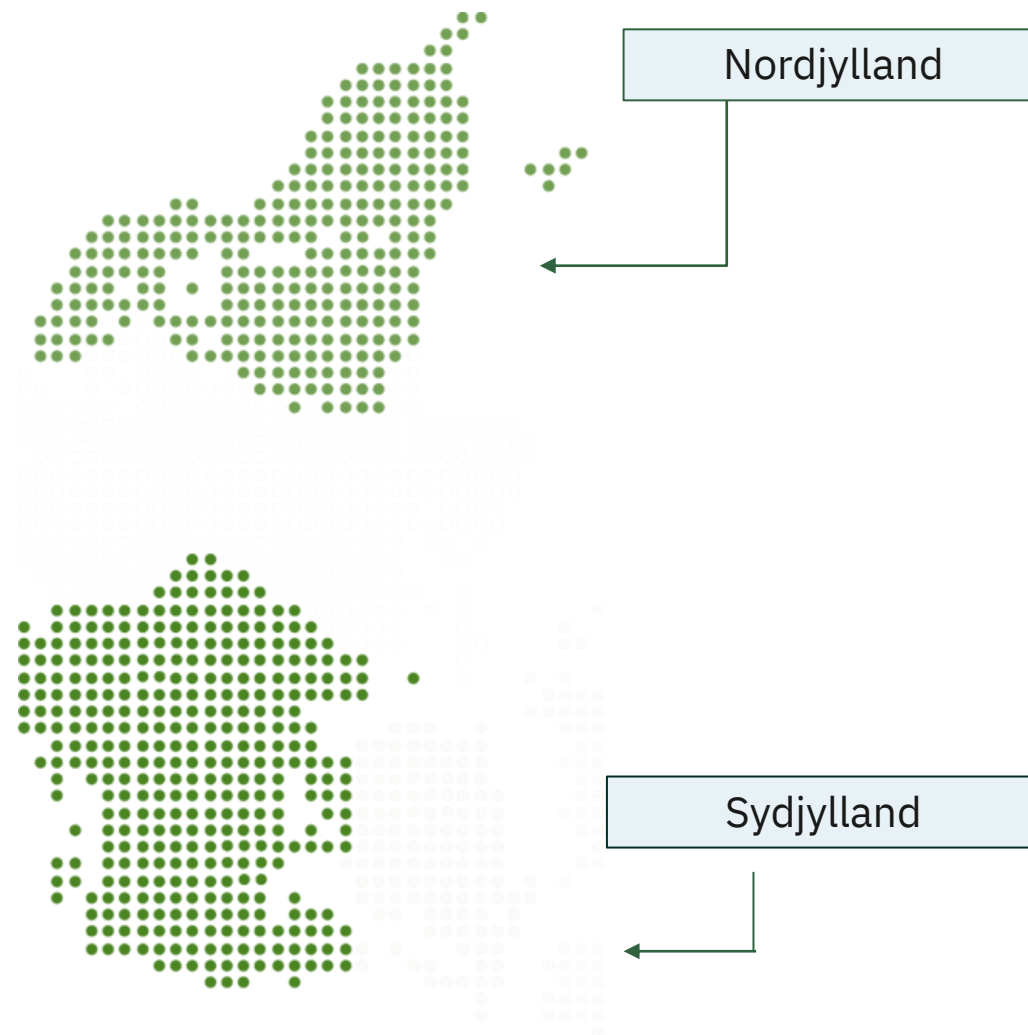
Formål og målgruppe

Udvikling af lokale værdikæder for CO₂ –fangst, -anvendelse og –lagring (CCUS)

Formålet med indsatsen er at understøtte arbejdet med at identificere og løse teknologiske, videns-, uddannelses- og organisatoriske barrierer og flaskehalse ved yderligere udvikling, skalering og udbredelse af CCUS-teknologierne, som skal anvendes i værdikæden eller dele heraf.

Målgruppe

Små, mellemstore og store virksomheder, og andre relevante aktører indenfor CCUS-området, herunder eksempelvis offentlige aktører, klynger, GTS'er, videns- og uddannelsesinstitutioner, konsortier eller partnerskaber. Virksomhederne kan både være operatør (ansøger) eller deltager i et partnerskab.

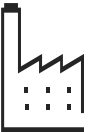
Aktiviteter

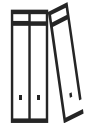
Kompetencerettede tiltag

Forskning og udvikling

Investeringsstøtte

Forprojekter

Aktiviteter - CCUS

Forskning og udvikling

Tilskud til forsknings- og udviklingsaktiviteter, mhp. at understøtte etableringen og modningen af en værdikæde for CCUS i Danmark. Der kan også gives støtte til test, demonstration, tilpasning, skalering og markedsmodning af nye eller forbedrede teknologier, der styrker leverandørkæden blandt danske SMV'er.

Bemærk, at der kun kan gives tilskud til gennemførlighedsundersøgelser, der går forud for forsknings- og udviklingsprojekter.

Kompetencerettede tiltag

Med henblik på at sikre, at virksomhederne er i besiddelse af de nødvendige kompetencer og den nødvendige arbejdskraft til at drive og videreudvikle CCUS, ydes der støtte til kompetencerettede tiltag.

Tiltagene kan fx være i form af kompetenceudvikling eller systematisk opkvalificering/omskoling af medarbejdere eller ledere, til konkrete udviklingsopgaver i private virksomheder med henblik på at løse rekrutteringsudfordringer.

Investeringsstøtte

For at understøtte projekter, der kan gøre en væsentlig forskel for udvikling af lokale værdikæder for CCUS, kan der gives investeringsstøtte til bygge- og anlægsarbejde. Det kan fx være forudsætningsskabende anlæg, som er nødvendige i understøttelsen af etableringen af CCUS-værdikæder i Danmark. Der kan også gives støtte til certificering, know-how, patenter mv.

Bemærk, at der alene kan ydes støtte til nyetablerede anlæg, og der kan ikke ydes støtte, efter anlægget er sat i drift, og støtten skal være uafhængig af produktionen. Derudover er der begrænsninger relateret til støtte til virksomheder, der er omfattet af Unionens emissionshandelssystem, hvilket er uddybet i annonceringen.

Forprojekter (for SMV'er)

SMV'er kan få tilskud til forprojekter, der fx kan understøtte de første faser af et større anlægsprojekt. Det kan indbefatte tilskud til foranalyser vedrørende nyetablerede anlæg, miljøkonsekvensvurderinger samt sikkerhedsvurderinger til at definere acceptable sikkerhedsniveauer mv.

Et forprojekt kan endvidere fokusere på at kortlægge transportmuligheder mellem punktkilderne og anvendelse eller lagring af CO₂ eller analysere sikkerhedsaspekter ved CO₂-lagring. Analyserne skal være supplerende i forhold til allerede igangværende aktiviteter.

Bemærk, at forprojekter skal kombineres med andre aktiviteter i samme projekt og således ikke kan stå alene.

Støtte til virksomheder, der er omfattet af Unionens emissionshandelssystem

Virksomheder, der er omfattet af Unionens emissionshandelssystem, <u>kan</u> opnå støtte til	Virksomheder, der er omfattet af Unionens emissionshandelssystem, kan <u>ikke</u> opnå støtte til
Rådgivning	Produktive investeringer*
Forskning og udvikling	Investeringsstøtte mhp. at reducere drivhusgasemissioner fra ETS-aktiviteter eller test og demonstration i industriel skala, jf. bilag 1 i direktiv 2003/87/EF
Forprojekter: feasibility studies, proof-of-principle	
Kompetenceudvikling	
Ledelse (styrkelse af ledelseskompetencer)	
Kompetencetilførsel	

*Europa-Kommissionen definerer produktive investeringer som virksomhedsinvesteringer i anlægsaktiver eller immaterielle aktiver, der skal bruges til produktion af varer og tjenesteydelser og dermed bidrager til bruttoinvesteringerne og beskæftigelsen.

4. Vurdering af ansøgninger

Udvælgelseskriterier

Kriterium	Point
A. Formål og effekt	0-50
B. Gennemførlighed	0-30
C. Forenkling, organisering og partnerskab	0-20

- ❖ For at komme i betragtning til bevilling om tilskud skal en projektansøgning opnå
 - ❖ minimum 65 point
 - ❖ mindst 50 pct. af det maksimale antal point på hvert kriterium
 - ❖ der skal opnås en score over nul på alle underkriterier
- ❖ Ansøgninger skal ligge inden for rammerne af nationalt program for Fonden for Retfærdig Omstilling 2021-2027 og inden for annonceringsmaterialet

Udvælgelseskriterie A

A. Formål og effekt (0-50 point)

At projektet bidrager til at håndtere de økonomiske og sociale virkninger af omstillingen til en klimaneutral økonomi i Nord- og/eller Sydjylland samt underbygger, hvordan projektet bidrager til realiseringen af nærværende indsats.

At ansøger opstiller en logisk effektkæde, der sandsynliggør, at de planlagte aktiviteter vil lede til de output og resultater, ansøger har angivet. Herunder hvordan projektet bidrager til den teknologiske udvikling indenfor annonceringens formål.

At der er en økonomisk fordelagtig sammenhæng mellem måltal for aktiviteter, output og resultater

At projektet indeholder relevante kompetencerettede tiltag og dermed bidrager til at sikre, at virksomhederne har adgang til kvalificeret arbejdskraft, og at kompetencerne til den grønne omstilling hos medarbejderne/arbejdsstyrken samlet set styrkes. Hvis kompetenceudvikling ikke vurderes relevant i projektet, begrundes dette.

Udvælgelseskriterie B

B. Gennemførlighed (0-30 point)

At det er sandsynliggjort, at projektet kan gennemføres på 3 år eller mindre, og at aktiviteter og udgifter kan afholdes indenfor den tidsmæssige ramme. Det skal være sandsynliggjort, at projektet kan gennemføres som beskrevet, herunder at ansøger har en klart beskrevet tidsplan.

At ansøger har redegjort for projektets indlejrede risici og har forholdt sig til passende foranstaltninger for at afværge disse.

At der, om nødvendigt, er tilvejebragt de nødvendige tilladelser og overholdt relevante rammebetingelser for, at projektet kan gennemføres, herunder klima, miljø- og sikkerhedsgodkendelser eller lignende.

At ansøger har sandsynliggjort, at der er sammenhæng mellem aktiviteter og budget, og at finansieringen og, hvor relevant, statsstøtteløsningen er tilvejebragt.

Udvælgelseskriterie C

C. Forenkling, organisering og partnerskab (0-20 point)

At ansøger har sammensat en projektorganisering med relevante aktører, som har den nødvendige faglige og organisatoriske kapacitet til at gennemføre projektet som beskrevet.

At ansøger har redegjort for, at erhvervsfremmeaktører, der indgår i projekterne, har en klar operationel rolle i forlængelse af deres kerneopgave i erhvervsfremme- og innovationssystemet, og derfor ikke har uhensigtsmæssige overlap med andre aktørers aktiviteter.

At ansøger har forholdt sig til øvrige relevante initiativer og aktører på området samt beskrevet, hvordan projektet tilsigter koordination med disse med henblik på sikring af synergi og merværdi.

Krav der bl.a. skal være overholdt

- **Statsstøttehåndtering**

Ansøger skal komme med et konkret forslag til håndtering af evt. statsstøtte som projektets partnere og/eller deltagere modtager i forbindelse med deres deltagelse i projektet.

- **Ligestilling, inklusion og ikke-forskelsbehandling**

Ansøger skal overholde gældende ret, jf. de horisontale grundforudsætninger. Ansøger skal i ansøgningen redegøre for, hvordan overholdelse af de horisontale principper sikres.

- **Klimasikring**

For investeringer i infrastruktur, faciliteter og anlæg med en forventet levetid på mindst fem år, skal projektansøger sandsynliggøre og siden dokumentere, at infrastrukturen er klimasikret.

- **Økonomiske partnere**

Der kan ikke tildeles støtte til rammeprojekter, som indeholder åbne puljer, men der kan ske løbende optag af nye økonomiske partnere i projektperioden. Nye partnere vil efter projektopstart kun kunne indtræde i projektet under de minimis-forordningen, og alle nye økonomiske partnere skal godkendes af Erhvervsstyrelsen, før aktiviteterne påbegyndes.

- **Do No Significant Harm principle (DNSH)**

Alle projektansøgninger skal overholde gældende EU- og dansk lovgivning og skal i projektansøgninger redegøre for de miljømæssige og klimamæssige konsekvenser ved projektets udførelse, når relevant.

Læs yderligere krav i annonceringsmaterialet.

Effektkæde, indikatorer og måltal

Effektkæde, indikatorer og måltal

En effektkæde beskriver de vigtigste årsags-virkningssammenhænge i et projekt. Hvis der søges om tilskud fra Fonden for Retfærdig Omstilling, skal ansøger beskrive projekts effektkæde i tre led:

- **Projektets hovedaktiviteter** er de vigtigste handlinger, som udføres i projektet.
 - Projektets hovedaktiviteter (maksimalt otte) defineres af ansøger, men skal ligge indenfor rammerne af FRO-programmet. Det er afgørende, at det kun er de vigtigste, der indgår. Det er de aktiviteter, der har en direkte sammenhæng til output og resultater.
- **Projektets output** er de leverancer eller "produkter", som projektets aktiviteter umiddelbart skaber.
- **Projektets efterfølgende resultater** er de resultater, som projektets aktiviteter og output skaber.
 - Projektet skal levere output og resultater indenfor de programfastsatte output- og resultatindikatorer, der indgår i FRO-Programmet og kan ses i indikatorvejledningen. Bidrag til indikatorer skal måles og afrapporteres.
 - Alle projekter skal som minimum bidrage til én programfastsat outputindikator og én resultatindikator. De fleste projekter vil dog bidrage til flere indikatorer og skal dermed have flere med.
 - Mulighed for at bruge projektspecifikke indikatorer – dog ikke som alternativ til programfastsatte indikatorer.

Effektkæde, indikatorer og måltal (fortsat)

Måltal

- Som en del af effektkæden skal ansøger opstille kvantitative succeskriterier (*måltal*) for anvendte output- og resultatindikatorer i ansøgningen. OBS. definitioner og målemetoder for indikatorer fremgår af indikatorvejledningen i startpakken.
- Der skal ligeledes opstilles måltal for projektets aktiviteter. Ansøger skal selv opstille målbare indikatorer for projektets vigtigste hovedaktiviteter.
- Måltal skal kunne måles indenfor den tidshorisont, der fremgår af indikatorvejledningen.

De kritiske forudsætninger for, at projektets aktiviteter rent faktisk vil skabe de forventede output, og at disse output herefter vil give de ønskede resultater bør også beskrives.

Opsummerende om opstilling af effektkæder

- Effektkæden beskrives, så det er tydeligt dels, at der er **kvalitativ indbyrdes sammenhæng** mellem indholdet i aktiviteter, output og resultater og dels, at der er **kvantitativ sammenhæng** mellem måltal for projektets aktivitets-, og output- og resultatindikatorer.

Effektkæde for kompetenceudvikling - eksempel

Aktiviteter

Hovedaktiviteterne kan fx være:

- Målrettet kompetenceudvikling i anvendelsen af ny teknologi
- Uddannelsesforløb på uddannelsesinstitutioner
- ...

Output

Output kan fx være medarbejdere, der deltager i kompetenceforløb, som måles med indikatorerne:

- 2.7 Antal deltagere
- 2.6 SMV'er der investerer i færdigheder til intelligent specialisering, industriel omstilling og entreprenørskab
- 2.1 Antal virksomheder, der har modtaget støtte i form af tilskud

Resultater

Resultaterne af projektet kan fx være medarbejdere, der fået nye kompetence til at arbejde med grønne teknologier, som måles med indikatorerne:

- 2.13 SMV-personale, der har afsluttet en uddannelse i færdigheder med henblik på intelligent specialisering, industriel omstilling og entreprenørskab
- 2.14 Antal deltagere, der opnår uformelle kvalifikationer
- 2.15 Antal deltagere, der er fastholdt i beskæftigelse seks måneder efter deltagelsen

Effektkæde for investeringsstøtte - eksempel

Aktiviteter

Hovedaktiviteterne kan fx være:

- Indkøb af udstyr/teknologi
- Etablering af anlæg

Output

Output kan fx være virksomheder støttet og investerede midler, som måles med indikatorerne:

- *2.1 Antal virksomheder, der har modtaget støtte i form af tilskud (herunder mikro-, små-, mellemstore- og store virksomheder)*
- *2.3 Antal virksomheder, der har modtaget støtte for at opnå reduktion af drivhusgasemissioner*
- *2.5 Investeringer i udstyr og anlæg til fremme af grøn omstilling*

Resultater

Resultaterne af projektet kan fx tiltrækning af private investeringer og reduktion af drivhusgasemissioner, som måles med indikatorerne:

- *2.8 Private investeringer, som svarer til offentlig støtte (herunder tilskud og finansielle instrumenter)*
- *2.10 Skønnet drivhusgasemission*

Start- og slutoplysninger (kompetenceudvikling)

- ❖ Projekter under Fonden for Retfærdig Omstilling, der indeholder deltagere i kompetenceudviklingsforløb skal indsamle og dokumentere start- og slutoplysninger for alle projektdeltagere og indberette disse i PRV
- ❖ Hvordan start- og slutoplysninger skal indhentes, fremgår af *Vejledning om start- og slutoplysninger 2021-2027*.
- ❖ Projektet skal selv beskrive i sin ansøgning, hvordan oplysninger indhentes og dokumenteres.
- ❖ Af vejledningen fremgår en række vejledende minimumskrav, som modellen for indhentelse skal leve op til.
- ❖ Vejledningen opstiller fire eksempler på modeller for indhentelse, der typisk vil kunne anvendes. Bemærk, at det er vigtigt at have en holdbar model, da finansieringen af deltagere er afhængig af korrekt indhentelse af start- og slutoplysninger.

Bemærk, at start- og slutoplysninger udgør grundlaget for, hvor mange deltagere, der kan medregnes i indikatorer herfor.

5. Spørgsmål

6. EU-fondenes grundvilkår

EU-fondenes grundvilkår

- Projektfinansiering må ikke være driftsstøtte, dvs. at EU-støtten ikke kan anvendes til helt eller delvist at fritage en økonomisk partner fra sine sædvanlige udgifter eller udgifter i dennes daglige drift eller aktiviteter. Det kan fx være sædvanlig drift, løbende anskaffelser og lovpligtige aktiviteter.
- Støtte gives med udgangspunkt i et støttegrundlag som dannes ud fra en række faktiske udgifter afstedkommet af projektets aktiviteter. Kontoplansvejledningerne og [Vejledningen om støtteberettigelse](#) beskriver, hvilke faktiske udgifter der kan danne grundlaget for støtte og hvordan disse skal dokumenteres.
- Aktiviteter (udgifter afstedkommet heraf) der [ikke er støtteberettigede](#), vil ikke blive støtteberettigede af at blive "kaldt noget andet".
- Mangelfuld dokumentation kan medføre at udgiften trækkes ud af støttegrundlaget.

EU-fondenes grundvilkår

Strukturfondsmidler er “penge med forpligtelser”

- Forpligtet til at gennemføre projektet som godkendt, dvs.:
 - Gennemføre projektet som ansøgt/godkendt
 - Levere de måltal for aktiviteter/output/resultater der fremgår af effektkæden
- Projektændringer skal godkendes
- Indholdsmæssige afvigelser/mangler, kan medfører at støttegrundlaget reduceres.
- Aktiv kontrol, bl.a. løbende revision fra revisor og ERST
- Kontrol af både udgifter og indhold
- Det er vigtigt at følge Vejledning om støtteberettigelse - ”Almindelig sund fornuft”, “rimelighedsbetragtninger” og “plejer” kan ikke anvendes, da kontrol gennemføres med udgangspunkt i at vejledning om støtteberettigelse og forordninger er overholdt, og ofte af udenlandske controllere som alene forholder sig reglerne.

EU-fondenes grundvilkår

- Alle udgifter der danner støttegrundlaget skal være projektrelevante.
- Alle udgifter der danner støttegrundlaget skal være nødvendige, for at projektet kan gennemføres tilfredsstillende.
- Projektet skal kunne redegøre for relevans og nødvendighed
- Alle udgifter der danner støttegrundlaget skal være afholdt i projektperioden
- Startdato er typisk datoen for ansøgning
- Sidste dato for at afholde udgifter, er projektets slutdato
- Kun udgifter afholdt og betalt af en økonomisk partner kan støttes
- For at være økonomisk partner skal man have et dansk CVR-nr.
- For at være økonomisk partner skal man være indforstået med de krav og forpligtelser der følger af at være økonomisk partner.
- Der kan tages forbehold for udgifter som ikke kan dokumenteres efter vejledning om støtteberettigelse, og dermed kan støttegrundlaget nedsættes.

EU-fondenes grundvilkår

Kontoplaner

- Der findes fire forskellige kontoplaner, der giver forskellige muligheder for at medtage projektets udgifter i støttegrundlaget.
- Projektets aktiviteter og fordeling af udgifter har betydning for valg af kontoplan
- Udokumenteret tillæg til resten - et ekstra udgiftsbeløb i støttegrundlaget som ikke skal dokumenteres

40 pct.	20 pct.	7 pct.	15 pct.
• 40 pct. beregnet på baggrund af projektarbejde til dækning af andre udgifter	• 20 pct. beregnet på baggrund af eksterne udgifter til dækning af udgifter til projektarbejde • 7 pct. beregnet på baggrund af eksterne udgifter til dækning af øvrige udgifter	• 7 pct. beregnet på baggrund af alle støtteberettigede udgifter til dækning af øvrige udgifter	• 15 pct. beregnet af projektets udgifter til projektarbejde til dækning af øvrige udgifter

EU-fondenes grundvilkår

Projektets partnere er underlagt ens dokumentationskrav

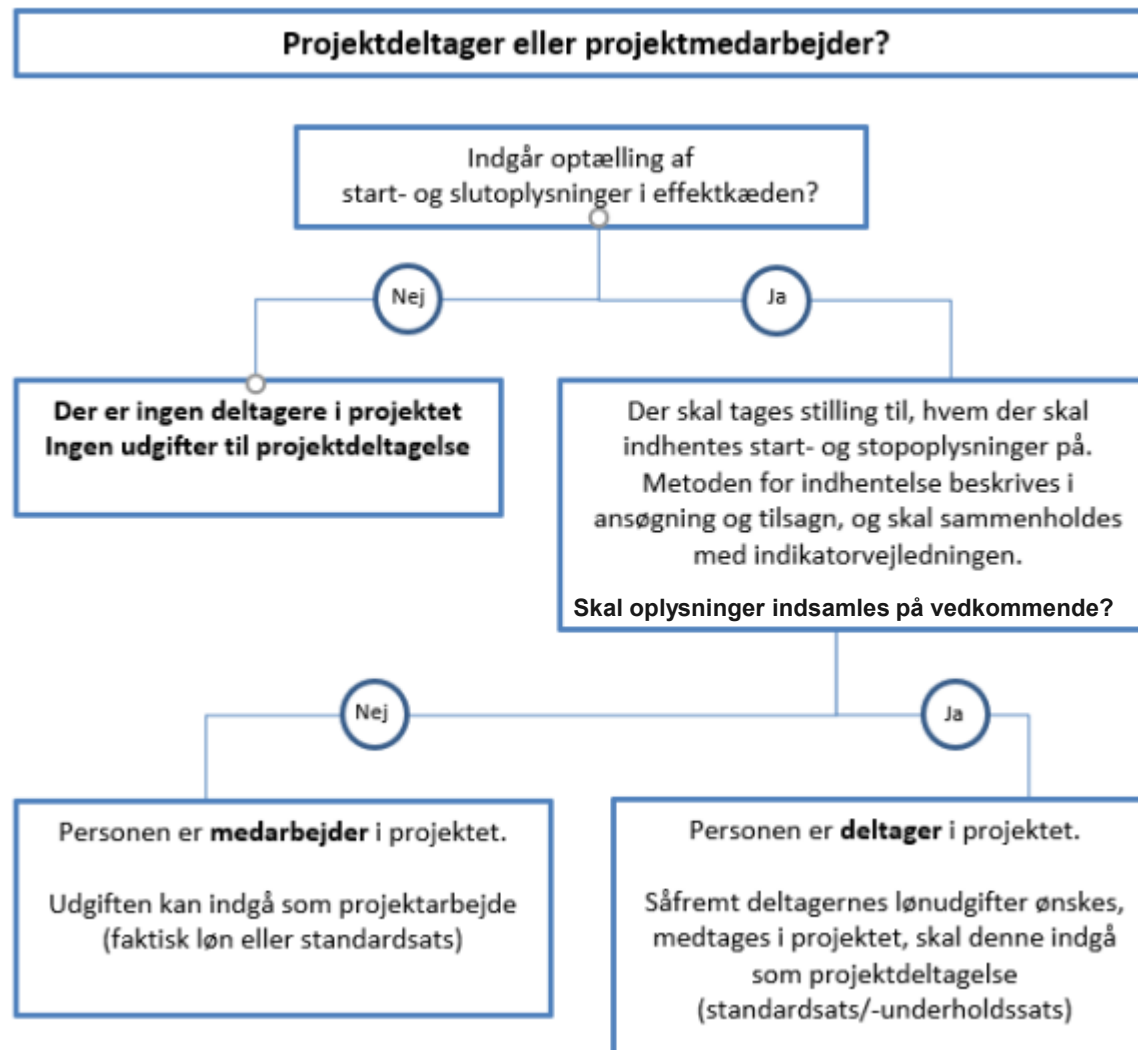
- Tilsagnsmodtager og økonomisk partner
- Alle partneres udgifter danner ét samlet projektregnskab
- Vigtigt at partnerne/tilsagnsmodtager sikrer, at udgifter er korrekte og uden fejl, inden de sendes ind med det fælles regnskab, ellers risikerer man, at en enkelt partners udgifter forsinker udbetalingen for alle andre
- Der udbetales til tilsagnsmodtagers NemKonto.

OBS medarbejdere vs. deltagere

NB

Vigtigt at placere korrekt i budgettet, da udokumenteret tillæg ikke beregnes af deltagerudgifter.

Forkert budgettering, kan derfor give forventning om et større støttebeløb end berettiget til. Desuden kan det have betydning for finansieringssammen sætningen.

EU-fondenes grundvilkår

Gode råd til god projektorganisering og administration

- Få en god forståelse for vejledning om støtteberettigelse
- Læs kontoplansvejledningen inden budgetlægning. Fejl i budgettet, medfører ikke at udgiften bliver støtteberettiget ved afrapportering.
- Lav forretningsgange, der sikrer korrekt dokumentation - vær opmærksom på at gøre tingene i den rigtige rækkefølge.
- Sørg for procedurer er fornuftigt opsat fra start, og at alle partnere følger procedurerne - det letter tilsagnsmodtagers arbejde med at redegøre for evt. spørgsmål fra ERST, revisor mv.
- Kontroller at dokumentationen er i orden FØR udgiften medtages i støttegrundlaget.
- Ikke kun dokumentation og kontrol af udgifter - indhold kontrolleres også, så husk dokumentation for indhold/aktiviteter.
- Anvend arbejdsbeskrivelser i forbindelse med udgifter til projektarbejde – mindre dokumentation.
- Brug standardsats ved opgørelse af udgifter til projektarbejdere – mindre dokumentation.

OBS i forbindelse med eksterne indkøb

- Udbudsreglerne gælder, såfremt tilsagnsmodtager eller partnere er offentlige
- Markedsafsøgning skal overholdes af alle OGSÅ private
 - OBS: Ved bygge- og anlægsinvesteringer skal tilbudsloven overholdes (næste slide)
- Overholdelse af reglerne skal kunne dokumenteres (skriftligt og dateret)
- Ingen kunstig opdeling af leverancer
- Ved manglende overholdelse kan støtten reduceres med op til 100 %
 - (dog typisk 25 % ved utilstrækkelig markedsafsøgning)
- Interesseforbundne parter skal afregnes overfor styrelsen til kostpris
- **Vær obs på, at der skal være tid til det!**

Eksterne indkøb

Tilbudsloven

- Alle bygge- og anlægsprojekter, der modtager offentlig støtte, er underlagt tilbudslovens anvendelsesområde
 - Ingen nedre grænse - ALLE bygge- og anlægskontrakter
- Inden der indkøbes, få overblik over, om indkøbet kan være omfattet af tilbudslovens anvendelsesområde
- Vær obs på tærskelværdier og krav til procedure
- Manglende overholdelse kan resultere i 100 % korrektion
- Gem ALT dokumentation (skriftligt og dateret) inden, under og efter indkøbet

7. Statsstøttere regler

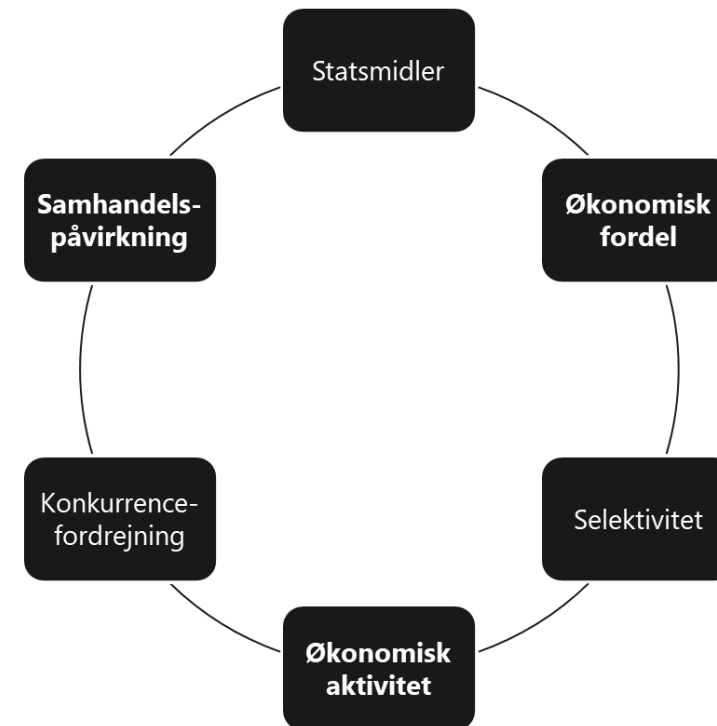
Gode råd og krav til strukturfondsprojekter

Statsstøtte

Forbud mod statsstøtte

Generelt forbud mod at yde statsstøtte i traktaten om den Europæiske Unions Funktionsmåde artikel 107, stk. 1

Seks kumulative betingelser for statsstøtte:

Statsstøtte

Økonomisk aktivitet

- Ikke kun "virksomheder"
- Udgangspunkt i markedsdeltagelse, hvor aktiviteten består i at afsætte varer eller tjenesteydelser på et marked.
 - [Kommissionens meddelelse om begrebet statsstøtte i artikel 107, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde \(2016/C 262/01\)](#)
- Typiske tvivlstilfælde:
 - Virksomheder med både økonomisk og ikke-økonomisk aktivitet
 - Samarbejdsprojekter mellem forskningsinstitutioner og private
 - [Rammebestemmelser for statsstøtte til forskning og udvikling og innovation Meddelelse fra Kommissionen \(2022/C 414/01\)](#)

Statsstøtte

Opmærksomhedspunkter i forhold til annonceringen

- Statsstøttereglerne gælder parallelt med reglerne for administration af midlerne som f.eks. CPR-forordningen, regnskabsbekendtgørelsen og vejledning om støtteberettigelse.
 - Den mest restriktive regel skal respekteres.
- Hvis et projekt indeholder statsstøtte, kan den samlede støtteprocent blive mindre end den maksimale støtteprocent.

Statsstøtte

Undtagelser til statsstøtteforbuddet

De minimis-forordningen

- [Kommissionens Forordning nr. 2023/2831 af 13. december 2023 om anvendelse af artikel 107 og 108 i Traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på de minimis-støtte](#)

Den generelle gruppefritagelsesforordning

- [Kommissionens Forordning nr. 651/2014 af 17. juni 2014 om visse kategorier af støttes forenelighed med det indre marked i henhold til traktatens artikel 107 og 108](#)

Statsstøtte

De minimis-støtte

Max. 300.000 EUR

- over tre år
- opgøres på koncernniveau

Begrænsning i forhold til

- Eksportaktiviteter
- Landbrug
- Fiske- og akvakultursektoren

Krav om underskrevet de minimis-erklæring **før** deltagelse i aktiviteter

Statsstøtte

Støtte undtaget efter den generelle gruppefritagelsesforordning

- Mulighed for højere støttebeløb men flere begrænsninger
- Generelt i form af bl.a.:
 - Tilskyndelsesvirkning;
 - Anmeldelsestærskler og gennemsigthedsindberetning (for støtte > 100.000 EUR); og
 - Begrænset fleksibilitet efter projektet er iværksat.
- Specifikt i form af bl.a.:
 - At kun visse aktiviteter kan støttes;
 - At kun visse typer af omkostninger kan støttes; og
 - Maksimal støtteintensitet.
 - Der er et maksimalt støttebeløb pr. aktivitet (artikel 4)
- Kræver udfyldelse af ”ansøgning om statsstøtte”, ”standarderklæring vedr. anvendelse af gruppefritagelsesforordning” samt erklæring om virksomhedens størrelse, hvis SMV, **inden iværksættelse** af projektet.

Tilskyndelsesvirkning

Hvad er tilskyndelsesvirkning og hvordan håndteres det?

- Tilskyndelsesvirkning er et krav for at kunne bruge den generelle gruppefritagelsesforordning
- Støtten har tilskyndet projektet, som ellers ikke ville være blevet gennemført
- Krav: projektet kan ikke være igangsat før indsendelse af ansøgningen
 - Dokumenteres ved at udfylde “ansøgning om statsstøtte”
- Tilskyndelsesvirkningen begrænser kraftigt fleksibiliteten og muligheden for ændringer i projektet, da det kan fjerne “tilskyndelsesvirkningen”.

Statsstøtte

Mulige artikler for denne annoncering i gruppefritagelsesforordningen:

- Artikel 17, Investeringsstøtte til SMV'er
- Artikel 18, Støtte til konsulentbistand til SMV'er
- Artikel 25, Støtte til forsknings- og udviklingsprojekter
- Artikel 26, Investeringsstøtte til forskningsinfrastruktur
- Artikel 26a, Investeringsstøtte til afprøvnings- og forsøgsinfrastruktur
- Artikel 27, Støtte til innovationsklynger
- Artikel 29, Støtte til proces- og organisationsinnovation
- Artikel 31, Uddannelsesstøtte
- Artikel 41, Investeringsstøtte til fremme af energi fra vedvarende energikilder, af vedvarende brint og af højeffektiv kraftvarmeproduktion

Statsstøtte

EKSEMPEL GBER art. 17 - Investeringsstøtte til SMV'er

(Uddrag - der er flere begrænsninger i bestemmelsen!)

Stk. 2. Følgende omkostninger er støtteberettigede:

- a) omkostningerne ved investering i materielle og immaterielle aktiver, og/eller
- b) de anslåede lønomkostninger ved beskæftigelse, der skabes direkte af investeringsprojektet, beregnet over en toårig periode

...

Stk. 6. Støtteintensiteten må ikke overstige:

- a) 20 % af de støtteberettigede omkostninger for små virksomheder
- b) 10 % af de støtteberettigede omkostninger for mellemstore virksomheder

Statsstøtte

EKSEMPEL GBER art. 18 - Støtte til konsulentbistand til SMV'er

(Uddrag - der er flere begrænsninger i bestemmelsen!)

Stk. 2. Støtteintensiteten må ikke overstige 50 % af de støtteberettigede omkostninger

Stk. 3. De støtteberettigede omkostninger er omkostningerne ved konsulenttjeneste, der leveres af eksterne konsulenter.

Stk. 4. De pågældende tjenester må hverken være varige eller regelmæssige og må ikke indgå i virksomhedens almindelige driftsudgifter, såsom løbende skatterådgivning, regelmæssig juridisk rådgivning eller reklamevirksomhed

Statsstøtte

EKSEMPEL GBER art. 25 - Forsknings- og udviklingsprojekter

(Uddrag - der er flere begrænsninger i bestemmelsen!)

Stk. 2 - omfattede aktiviteter: grundforskning, industriel forskning, eksperimentel udvikling og gennemførlighedsundersøgelser;

- Defineret i GBER art. 2, nr. 83-87
- Ikke alle typer nødvendigvis omfattet af program/annoncering

Stk. 3 - støtteberettigede omkostninger: personaleomkostninger, udgifter til instrumenter og udstyr, udgifter til bygninger og jord, omkostninger ved kontraktforskning og køb eller licensiering af viden og patenter, og yderligere generalomkostninger og andre driftsudgifter

- Ikke alle typer er støtteberettigede efter Støtteberettigelsesvejledningen

Stk. 4 - støtteintensitet: henholdsvis max. 100 %, 50 %, 25 % og 50%

- Forskellig fra projektets støtteprocent

Statsstøtte

EKSEMPEL GBER art. 26 - Investeringsstøtte til forskningsinfrastruktur

(Uddrag - der er flere begrænsninger i bestemmelsen!)

“Forskningsinfrastruktur” – defineret i art. 2, nr. 91.

Stk. 2. Når en forskningsinfrastruktur både anvendes til økonomiske og ikke-økonomiske aktiviteter, skal der føres adskilte regnskaber for deres respektive finansieringsforhold, omkostninger og indtægter på grundlag af konsekvent anvendte og objektivt begrundede omkostningsregnskabsprincipper

Stk. 3. Den betaling, der opkræves for driften eller anvendelsen af infrastrukturen, skal svare til markedsprisen

Stk. 5. De støtteberettigede omkostninger er omkostninger ved materielle og immaterielle aktiver

Stk. 6. Støtteintensiteten må ikke overstige 50 % af de støtteberettigede omkostninger

Statsstøtte

EKSEMPEL GBER art. 26a - Investeringsstøtte til afprøvnings- og forsøgsinfrastruktur

(Uddrag - der er flere begrænsninger i bestemmelsen!)

“afprøvnings- og forsøgsinfrastruktur” – defineret i art. 2, nr. 98a.

Stk. 2. Det skal være muligt for flere brugere at få adgang til infrastrukturen, og adgangen skal gives på gennemsigtige og ikkediskriminerende betingelser. Virksomheder, som har finansieret mindst 10 % af investeringsomkostningerne ved infrastrukturen, kan indrømmes præferentiel adgang på mere favorable betingelser. For at undgå overkompensation skal en sådan adgang stå i et rimeligt forhold til virksomhedens bidrag til investeringsomkostningerne, og disse betingelser skal gøres offentligt tilgængelige

Stk. 2. Den betaling, der opkræves for driften eller anvendelsen af infrastrukturen, skal svare til markedsprisen plus en rimelig avance i fravær af en markedspris

Stk. 4. De støtteberettigede omkostninger er omkostninger ved materielle og immaterielle aktiver

Stk. 6. Støtteintensiteten må ikke overstige 25 % af de støtteberettigede omkostninger (mulighed for at forhøje i stk. 1, litra a-c).

Statsstøtte

EKSEMPEL GBER artikel 27 - Støtte til innovationsklynger

(Uddrag - der er flere begrænsninger i bestemmelsen!)

"Innovationsklynger" – defineret i GBER art. 2, nr. 92

Stk. 8 - støtteberettigede omkostninger:

- a) aktivering af klyngen med henblik på at fremme samarbejde, informationsudveksling og tilrådighedsstillelse eller formidling af specialiserede og tilpassede erhvervsstøttetjenester
 - b) markedsføring af klyngen med henblik på at øge andelen af nye virksomheder eller organisationer i klyngen og at øge klyngens synlighed
 - c) forvaltning af klyngens faciliteter, organisering af uddannelsesprogrammer, workshops og konferencer til støtte for vidensdeling og netværk og grænseoverskridende samarbejde.
- Kan afvige fra program/annoncering eller Støtteberettigelsesvejledning i forhold til omfattede aktiviteter eller omkostningstyper

Stk. 9 - støtteintensitet: max. 50%

Statsstøtte

EKSEMPEL GBER art. 28 - Innovationsstøtte til SMV'er

(Uddrag - der er flere begrænsninger i bestemmelsen!)

Stk. 2. Følgende omkostninger er støtteberettigede:

- A. omkostninger ved udtagning, validering og beskyttelse af patenter og andre immaterielle aktiver
- B. omkostninger ved udstationering fra en forsknings- og vidensformidlende organisation eller en stor virksomhed af højt kvalificeret personale, der skal arbejde med FUI i en nyskabt funktion i den støttemodtagende virksomhed og ikke erstatter andet personale
- C. omkostninger ved innovationsrådgivning og supportydelser

Stk. 3. Støtteintensiteten må ikke overstige 50 % af de støtteberettigede omkostninger

OBS: kan i særlige tilfælde hæves til 100 % ved max 200.000 EUR pr. virksomhed over en treårig periode.

Statsstøtte

EKSEMPEL GBER art. 29 - støtte til proces- og organisationsinnovation

(Uddrag - der er flere begrænsninger i bestemmelsen!)

Definitionerne er i artikel 2, nr. 96 og 97.

Stk. 3. Følgende omkostninger er støtteberettigede:

- A. personaleomkostninger
- B. b) omkostninger ved instrumenter, udstyr, bygninger og jord, i det omfang og i den periode de anvendes til projektet
- C. c) omkostninger ved kontraktforskning, viden og patenter, der købes eller lejes hos eksterne leverandører på armslængdebetingelser
- D. d) yderligere generalomkostninger og andre driftsudgifter, herunder udgifter til materialer, forsyninger og lignende produkter, der afholdes i direkte tilknytning til projektet.

Stk. 4. Støtteintensiteten må ikke overstige 15 % for store virksomheder og 50 % for SMV'er af de støtteberettigede omkostninger (OBS! Krav til store virksomheder i stk. 2)

Statsstøtte

EKSEMPEL GBER art. 31 - Uddannelsesstøtte

(Uddrag - der er flere begrænsninger i bestemmelsen!)

Stk. 3. Følgende omkostninger er støtteberettigede:

- a) Undervisningsomkostninger
- b) driftsomkostninger til undervisere og deltagere i direkte tilknytning til uddannelsesprojektet (...)
- c) omkostninger ved rådgivning (...)
- d) (...) administrationsomkostninger, leje, generalomkostninger (...)

Stk. 4. Støtteintensiteten må ikke overstige 50 % af de støtteberettigede omkostninger. Op til en maksimal støtteintensitet på 70 % af de støtteberettigede omkostninger kan den forhøjes således:

- a) med 10 procentpoint, hvis uddannelsen gælder dårligt stillede eller handicappede arbejdstagere
- b) med 10 procentpoint, hvis støtten ydes til mellemstore virksomheder, og med 20 procentpoint, hvis støtten ydes til små virksomheder

OBS: Uddannelse i søtransportsektoren kan opnå 100 % støtteintensitet.

Statsstøtte

EKSEMPEL GBER art. 41 - Investeringsstøtte til fremme af energi fra vedvarende energikilder, af vedvarende brint og af højeffektiv kraftvarmeproduktion

(Uddrag - der er flere begrænsninger i bestemmelsen!)

Scope:

Stk. 2.: Investeringsstøtte til produktio og lagring af biobrændstoffer, flydende biobrændsler, biogas (herunder biomethan) og biomassebrændsler. (...)

Stk. 3. Investeringsstøtte til brintproduktion (...) for anlæg, der udelukkende producerer vedvarende brint. For projekter vedrørende vedvarende brint, der består af et elektrolyseanlæg og en eller flere vedvarende produktionsenheder bag et enkelt nettilslutningspunkt, må elektrolyseanlæggets kapacitet ikke overstige de vedvarende produktionsenheders kombinerede kapacitet. Investeringsstøtten kan omfatte specialiseret infrastruktur til transmission eller distribution af vedvarende brint samt lagerfaciliteter til vedvarende brint.

Stk. 5. Investeringsstøtten ydes til nyetablerede eller opgraderede anlæg. Støttebeløbet skal være uafhængigt af produktionen.

Stk. 6. De støtteberettigede omkostninger er de samlede investeringsomkostninger.

Statsstøtte

Gode råd

- Tænk statsstøtteløsning ind fra start
- Vurder de konkrete aktiviteter i projektet
- Afklar evt. fortolkningsspørgsmål
- Få sagkyndig rådgivning
- ”Bilag 2 – statsstøtteløsning” – et hjælpeværktøj, der kan anvendes til ansøgningen

Korrekt håndtering af statsstøtte er vigtig!

Statsstøtte, som ikke er forenelig med statsstøttereglerne, er ulovlig og skal tilbagebetales af modtageren!

8. Spørgsmål

9. Ansøgningsproces

Ansøgningsfrist

Frist for ansøgning: 11. november 2024 kl. 12.00

- ❖ Ansøgningen skal indsendes via det elektroniske ansøgningsskema (kræver MitId-medarbejdersignatur).
- ❖ Se vejledningen til ansøgningsskemaet i "startpakken" for yderligere oplysninger.
- ❖ **HUSK** at søge STEP-prioriteten: 1.1.5. Prioritet ”2 STEP Grønne teknologier og kompetencer”.
- ❖ Under 1.1.6. Indsatsområde vælges der ”2.4. Brun bioraffinering fx pyrolyse” eller ”2.5. Værdikæder for CCUS”.

Ansøgningsskema

Fonden for Retfærdig Omstilling - 7 pct kontoplan

[Læs om puljen](#)

OPRET ANSØGNING

Fonden for Retfærdig Omstilling - 15 pct kontoplan

[Læs om puljen](#)

OPRET ANSØGNING

Fonden for Retfærdig Omstilling - 20 pct kontoplan

[Læs om puljen](#)

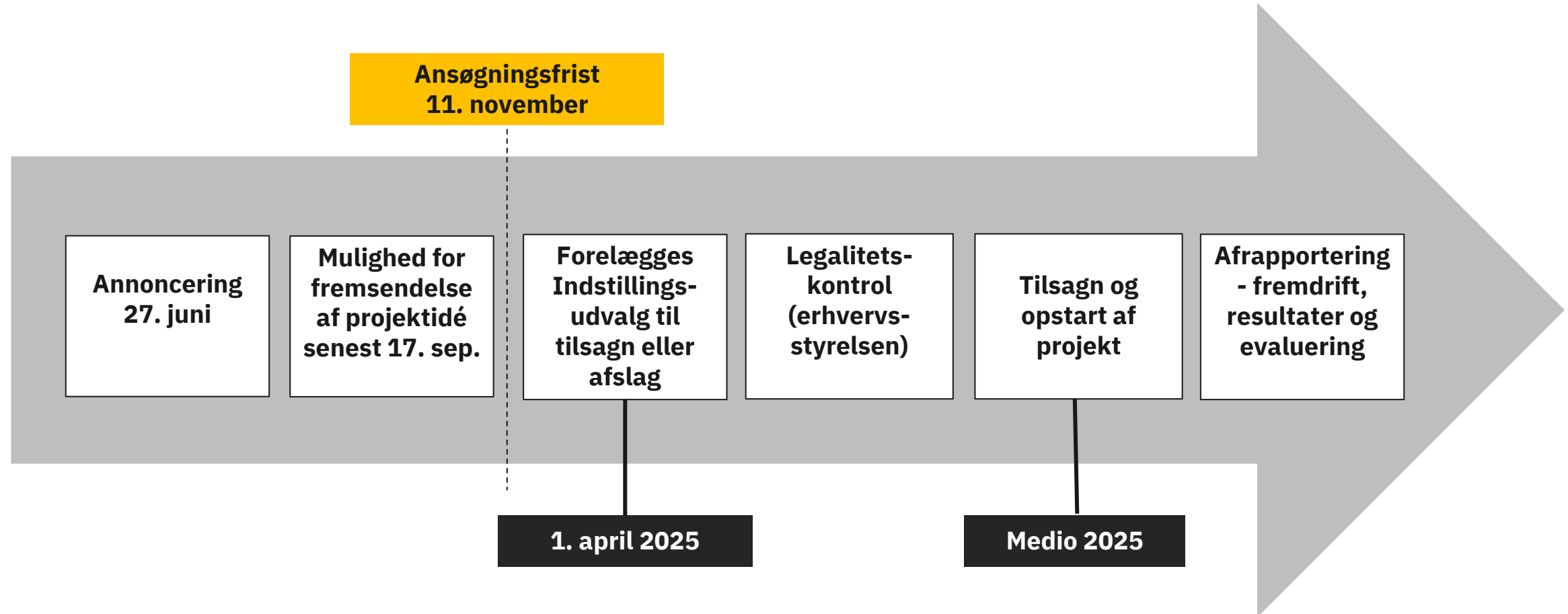
OPRET ANSØGNING

Fonden for Retfærdig Omstilling - 40 pct kontoplan

[Læs om puljen](#)

OPRET ANSØGNING

Fra annoncering til tilsagn og projektforsløb

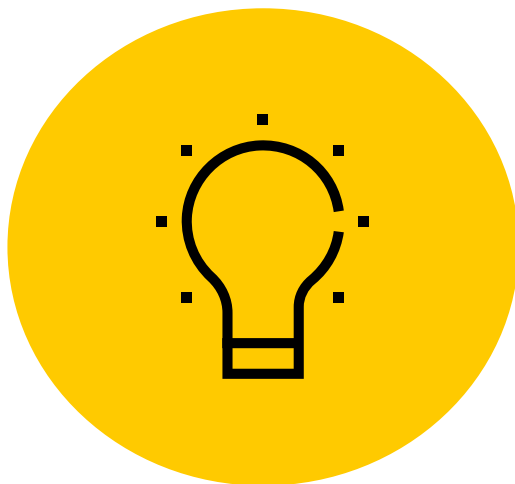

Opsummering

- ❖ **Indholdsbeskrivelse:** Formålet med indsatserne er hhv. at bidrage understøtte en markedsnær videreudvikling af brun bioraffinering såsom pyrolyse, samt understøtte arbejdet med at identificere og løse teknologiske, videns-, uddannelses- og organisatoriske barrierer og flaskehalse ved yderligere udvikling, skalering og udbredelse af CCUS.
- ❖ **Støtteprocent:** Max 80 pct. i EU-tilskud
- ❖ **Projektperiode:** Projekter kan modtage tilskud i op til tre år fra projektets opstart af aktiviteter, senest gældende fra tilsagnstidspunktet.
- ❖ **Frist for ansøgning:** 11. november 2024.

10. Afrunding og spørgsmål

Spørgsmål vedrørende annonceringerne:

Pyrolyse:

Lis Pedersen
Email: lipede@erst.dk
Telefon: 35 29 12 09

Stine Højrup Ludvigsen
Email: stilud@erst.dk
Telefon: 35 29 12 11

CCUS:

Sofie Hahn-Pedersen
Email: sofhah@erst.dk
Telefon: 35 29 17 87

Jakob Gyldendorf Holt
Email: jakhol@erst.dk
Telefon: 35 29 12 04

Information og Q&A kan findes efterfølgende på
udviklingidanmark.dk

Husk ansøgningsfrist **11. november 2024 kl. 12.00**